

Onderzoeksprogramma 2009

2 december 2008

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Context onderzoeksprogramma 2009	4
2.1	Wat willen we bereiken?	4
2.2	Wat gaan we daarvoor doen?	4
2.3	Wat gaan we daarvoor doen in 2009?	6
2.4	Wat mag dat kosten in 2009?	7
3	Selectie van onderzoeken	9
4	Onderzoeken onderzoeksprogramma 2009	11
4.1	Kwaliteit natuurcompensatie Limburg (doorloop uit 2008)	11
4.2	Kwaliteit natuurcompensatie Noord-Brabant (doorloop uit 2008)	13
4.3	Onderbesteding in de provincie Limburg; deelonderzoek bij de Jaarstukken 2008	13
4.4	Onderbesteding in de provincie Noord-Brabant; deelonderzoek bij de Jaarstukken 2008	16
4.5	Risicokaart Limburg	17
4.6	Risicokaart Noord-Brabant	18
4.7	Vooronderzoek Economisch beleid	18
4.8	Nader te benoemen onderzoek Economisch beleid Limburg	19
4.9	Nader te benoemen onderzoek Economisch beleid Noord-Brabant	19
4.10	Vooronderzoek op het terrein van Cultuur/Sociaal beleid	19
4.11	Grondbeleid Noord-Brabant (doorloop uit 2008)	20
4.12	Onderzoekswerkzaamheden met een continu karakter	21
4.13	Besluitvormingsstructuur ontslagvergoedingen provincie Limburg	21
Bijlage 1	Eerdere onderzoeken en werkzaamheden Zuidelijke Rekenkamer	23
Bijlage 2	Onderzoek door de provincies zelf	26

1 Inleiding

De Zuidelijke Rekenkamer is de gemeenschappelijke rekenkamer van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De rekenkamer heeft een wettelijke taak. Op grond van artikel 183 van de Provinciewet onderzoekt zij de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur. Over de uitkomsten van haar onderzoek rapporteert de rekenkamer aan Provinciale Staten (PS).

De rekenkamer heeft een collegiaal bestuur bestaande uit drie leden. Zij zijn voor een periode van zes jaar (2005-2011) benoemd door PS. Voor de uitvoering van haar werkzaamheden wordt de rekenkamer ondersteund door een bureau. De medewerkers van het bureau verrichten onderzoekswerkzaamheden en fungeren als projectleider voor de onderzoeken waarbij derden worden ingehuurd.

De rekenkamer stelt elk jaar vóór 1 januari een onderzoeksprogramma voor het volgend kalenderjaar vast. Voor u ligt het onderzoeksprogramma 2009, met een doorwerking naar 2010. Een concept van het programma is op 18 november 2008 voorgelegd aan de Programmaraad van de rekenkamer. De Programmaraad, die bestaat uit drie leden van PS per provincie, adviseert de rekenkamer over haar onderzoeksprogramma en fungeert tevens als klankbord voor de rekenkamer. Na bespreking in de Programmaraad heeft de rekenkamer het onderzoeksprogramma 2009 vervolgens op 2 december 2008 vastgesteld. Ten opzichte van het in de Programmaraad besproken concept zijn twee aanvullingen aangebracht. De eerste aanvulling betreft een nadere uitwerking van de aanpak van het deelonderzoek naar de jaarstukken 2008 (paragrafen 4.3 en 4.4). De tweede aanvulling is de aankondiging van een onderzoek naar de Besluitvormingsstructuur Ontslagvergoedingen provincie Limburg (zie paragraaf 4.13).

In de hoofdstukken 2 tot en met 4 wordt het onderzoeksprogramma 2009 toegelicht. Eerst wordt in hoofdstuk 2 een omschrijving gegeven van de context waarbinnen het onderzoeksprogramma tot stand is gekomen: Wat wil de rekenkamer bereiken, wat gaat ze daarvoor in 2009 doen en wat mag dat kosten? Hoofdstuk 3 bevat een toelichting van de criteria die de rekenkamer hanteert bij de selectie van onderzoeksobjecten. In hoofdstuk 4 volgt, per voor 2009 gepland onderzoek, een korte schets van de invalshoek die de rekenkamer voor deze onderzoeken kiest. Bij deze schets wordt, voor zover op dit moment mogelijk, antwoord gegeven op de vragen: Wat is de aanleiding voor het onderzoek, wat wil de rekenkamer met het onderzoek bereiken, wat gaat ze daarvoor doen en wat gaat het kosten. De bijlagen geven een overzicht van eerder onderzoek door de rekenkamer (bijlage 1) en door de provincies Limburg en Noord-Brabant zelf geplande onderzoeken voor 2009 (bijlage 2).

2 Context onderzoeksprogramma 2009

2.1 Wat willen we bereiken?

Met de invulling van haar wettelijke taak wil de rekenkamer bruikbare bijdragen leveren aan het verbeteren van het functioneren en presteren van de provincies Noord-Brabant en Limburg en de daarmee verbonden organisaties.

De werkzaamheden en producten van de rekenkamer zijn in dat verband met name gericht op het versterken van de kaderstellende en controlerende taak van PS.

Het effect dat de rekenkamer daarmee voor ogen heeft, is dat inzicht ontstaat in de mate waarin de provincies doeltreffend en zorgvuldig met gemeenschapsgeld omgaan en dat aanknopingspunten geboden worden voor verbetering van het intern functioneren van de provincies en het extern presteren van het provinciale bestuur.

2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Publiceren (en op andere manieren onder de aandacht brengen) van de resultaten van rekenkameronderzoeken op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de provincies Noord-Brabant en Limburg gevoerde bestuur. Over de uitkomsten van haar onderzoek rapporteert de rekenkamer primair aan PS. De rekenkamer voorziet daarnaast ook de besturen van de provincies en anderen die verantwoordelijk zijn voor het functioneren van gecontroleerde organisaties van informatie die is gebaseerd op onderzoek. Als regel is deze informatie openbaar. Het eindproduct (meestal een rapport) wordt gepubliceerd op de website van de rekenkamer zodat dit breed beschikbaar is. Op verzoek worden publicaties gestuurd naar de pers en (ter inzage gelegd voor) burgers.

Bij publicatie van haar onderzoeken stelt de rekenkamer een persbericht op voor vertegenwoordigers van de media, geeft ze indien gewenst een toelichting op het onderzoek aan relevante statencommissies, zorgt zo mogelijk via andere wegen voor publiciteit en woont zoveel mogelijk de statenvergaderingen bij waarin haar onderzoeken worden behandeld (de zogenoemde 'nazorg'). Ook volgt de rekenkamer door middel van vervolgonderzoek wat de provincies met haar aanbevelingen hebben gedaan (doorwerking van rekenkameronderzoek, zie ook paragraaf 2.3).

Tijdens, maar ook buiten de onderzoeken om, blijft de rekenkamer in gesprek met ambtenaren en bestuursleden van de provincies, aan de provincie verbonden organisaties, de maatschappelijke omgeving en andere rekenkamers en relevante partijen. Ze bestudeert en volgt bestuurlijke en beleidsmatige ontwikkelingen ten behoeve van toekomstig onderzoek (monitoring).

In aanvulling hierop voert zij vooronderzoeken uit naar beleidsthema's / onderwerpen. Doel van deze vooronderzoeken is om te bepalen of en zo ja op welke termijn een onderzoek van de rekenkamer gewenst is (heeft het toegevoegde waarde; en, indien dat naar de mening van de rekenkamer het geval is, wat zou de scope van het onderzoek moeten zijn met de daarbij behorende doelstelling, probleemstelling, onderzoeksvragen en aanpak van het onderzoek). Deze vooronderzoeken kunnen dus, afhankelijk van de uitkomst ervan, leiden tot onderzoek(en).

Voorafgaand aan een onderzoek stelt de rekenkamer een startnotitie op met daarin een meer gedetailleerde uitwerking van de onderzoeksvraag, de te hanteren onderzoeksmethode, het normenkader dat de rekenkamer hanteert en de onderzoeksplanning. De startnotitie wordt voor commentaar aan de provincie voorgelegd.

De werkzaamheden van het bureau van de rekenkamer kunnen op hoofdlijnen worden ingedeeld in:

1 Directe werkzaamheden

1.1 Monitoring

Algemene oriëntatie op mogelijke onderzoeksonderwerpen

1.2 Vooronderzoek

Systematisch onderzoek naar de vraag of rekenkameronderzoek wenselijk/mogelijk is

1.3 Startnotitie

Alle werkzaamheden ten behoeve van een formeel startdocument voor een specifiek onderzoek

1.4 Onderzoek

Alle werkzaamheden vanaf de vaststelling van een startnotitie tot de vaststelling van een rapport door de rekenkamer

1.5 Nazorg

Alle activiteiten na vaststelling rapport

1.6 Algemeen

Verslag van werkzaamheden (voor zover betrekking hebbend op een specifiek onderzoek als aandachtspunt in het verslag); schrijven en onderhouden onderzoeksprogramma

2 Indirecte werkzaamheden

2.1 Overleg

Intern, bestuur, Kring van provinciale rekenkamers, extern niet betrekking hebbend op onderzoek, Programmaraad, bestuurlijk overleg met provincies

2.2 Kennis

Opleiding, training, vakliteratuur, documentatie

2.3 Organisatie

Organisatie en secretariaat bureau; begroting en jaarrekening

2.3 Wat gaan we daarvoor doen in 2009?

Voor 2009 heeft de rekenkamer de volgende onderzoeken gepland:

1. Kwaliteit natuurcompensatie Limburg (lopend onderzoek uit 2008)
2. Kwaliteit natuurcompensatie Noord-Brabant (lopend onderzoek uit 2008)
3. Deelonderzoek Jaarstukken 2008 Limburg
4. Deelonderzoek Jaarstukken 2008 Noord-Brabant
5. Vooronderzoek op het terrein van Economisch beleid
6. Vooronderzoek op het terrein van Cultuur/Sociaal beleid.
7. Risicokaart Limburg
8. Risicokaart Noord-Brabant
9. Nader te benoemen onderzoek Economisch beleid Limburg
10. Nader te benoemen onderzoek Economisch beleid Noord-Brabant
11. Grondbeleid Noord-Brabant (afhankelijk van uitkomst vooronderzoek in 2008)
12. Onderzoekswerkzaamheden met een continu karakter.
Het betreft onderzoek ten behoeve van *startnotities* voor nieuw onderzoek en de *nazorg* met betrekking tot recent afgeronde onderzoeken. Ook wordt een *Verslag van werkzaamheden over 2008* opgeleverd, waarvoor aanvullende onderzoekswerkzaamheden worden verricht. Het betreft met name onderzoek naar de doorwerking van rekenkameronderzoeken binnen de provinciale organisatie en het provinciaal bestuur. Daarnaast zal het onderzoeksprogramma 2010 worden opgesteld.

13. Besluitvormingsstructuur ontslagvergoedingen Limburg

Onderzoeken in Limburg en Noord-Brabant met een zelfde thema als onderzoeksobject, zoals het onderzoek naar de Kwaliteit van de natuurcompensatie, zijn overigens niet opgezet als benchmark, maar worden afzonderlijk uitgevoerd en leiden daardoor ook tot provinciespecifieke rapporten.

De rekenkamer tekent daarbij aan dat zij ook in 2009 de mogelijkheid wil behouden om aan de hand van actuele maatschappelijke en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen extra onderzoek in te stellen op specifieke terreinen. Ook PS kunnen aanvullende verzoeken voor het instellen van onderzoek formuleren. Indien dat gebeurt (en de rekenkamer besluit dit verzoek te honoreren), heeft dat consequenties voor de planning en uitvoering van ander onderzoek. De uitwerking van een gepland onderzoek in startnotities, de bevindingen tijdens de uitvoering van het onderzoek en/of actuele ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat onderzoek op onderdelen wordt bijgesteld of in het uiterste geval niet (verder) wordt uitgevoerd. Hierover wordt met relevante partijen gecommuniceerd.

In hoofdstuk 4 wordt, voor zover mogelijk, per voor 2009 gepland onderzoek ingegaan op de aanleiding van het onderzoek, het doel van het onderzoek (wat willen we ermee bereiken), wat de rekenkamer daarvoor gaat doen en wat het naar verwachting zal kosten. Voor de onderzoeken die doorlopen vanuit 2008 zijn reeds startnotities beschikbaar waarin deze informatie is opgenomen. De rekenkamer publiceert deze op haar website. Voor nieuwe onderzoeken is nog niet altijd een startnotitie voorhanden. Hiervoor kan deze informatie dan ook nog niet volledig gegeven worden.

2.4 Wat mag dat kosten in 2009?

De raming van de totale lasten van het onderzoeksprogramma 2009 bedraagt € 615.000. De Zuidelijke Rekenkamer wordt in gelijke mate gefinancierd door de twee deelnemende provincies aan de 'Gemeenschappelijke regeling provinciale rekenkamer Noord-Brabant en Limburg'.

In 2009 beschikt het bureau over een capaciteit van (gemiddeld) 4,6 fte. Na aftrek van onder andere verlofdagen en een geschat gemiddeld aantal dagen voor ziekteverzuim, blijven 7.064 aanwezigheidsuren over. De verdeling van deze uren over directe en indirecte werkzaamheden is als volgt:

	<i>direct</i>	<i>indirect</i>	<i>totaal</i>
1 directeur-secretaris	626 (40%)	938 (60%)	1.564
3 onderzoekers	3.087 (75%)	1.029 (25%)	4.116
1 managementassistente	277 (20%)	1.107 (80%)	1.384
<i>Totaal</i>	3.990	3.074	7.064

De rekenkamer heeft bewust gekozen voor een in omvang relatief klein bureau. Daarmee is de mogelijkheid opengehouden voor inhuur van externe onderzoekscapaciteit op specifieke terreinen en disciplines. Bij een gemiddelde inhuurprijs van € 135 per uur (exclusief BTW) en een beschikbare ruimte van € 82.000 (zie begroting 2009 van de Zuidelijke Rekenkamer), betekent dat een aanvullende onderzoekscapaciteit van (afgerond) 607 uren.

Het totale aantal beschikbare directe onderzoeksuren in 2009 bedraagt daarmee 4.597.

In hoofdstuk 4 wordt, zoals eerder gemeld, per voor 2009 gepland onderzoek ingegaan op de vraag 'Wat mag het kosten?'. De per onderzoek genoemde onderzoeksuren betreffen een inschatting. Deze inschatting is gemaakt op basis van beschikbare startnotities en (indien die nog niet voorhanden zijn) ervaringsgegevens van de rekenkamer uit de periode 2005-2008. Tijdens de uitvoering van een onderzoek kunnen zich omstandigheden voordoen die aanvullend onderzoek vereisen, of waardoor een onderzoek niet (verder) wordt uitgevoerd. Ook kan het voorkomen dat aannames niet bewaarheid worden, bijvoorbeeld omtrent de beschikbaarheid van schriftelijk achtergrondmateriaal lopende het onderzoek en als gevolg daarvan een andere (mogelijk tijdrovender) onderzoeks aanpak nodig is. Hierdoor kunnen de gerealiseerde onderzoeksuren substantieel afwijken van de geraamde uren.

3 Selectie van onderzoeken

Selectiecriteria

Bij de selectie van haar onderzoeken hanteert de rekenkamer de volgende criteria die gebaseerd zijn/aansluiten op het doel van de rekenkamer:

- er is sprake van een aanmerkelijk maatschappelijk, financieel, organisatorisch of politiek/bestuurlijk belang;
- de resultaten van het onderzoek kunnen een bijdrage leveren aan de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van PS;
- de resultaten van het onderzoek kunnen een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van de informatievoorziening aan PS;
- er zijn risico's op het punt van de doeltreffendheid, doelmatigheid of rechtmatigheid van het bestuur;
- het onderzoek van de rekenkamer heeft een toegevoegde waarde.

Daarnaast hanteert de rekenkamer een aantal algemene criteria:

- het onderzoek moet haalbaar zijn in de tijd en haalbaar binnen het beschikbare budget;
- de rekenkamer streeft een variatie na, zowel wat betreft de thema's en beleidsvelden die onderwerp zijn van onderzoek als soorten onderzoek (zie hierna);
- er wordt, met inachtneming van de wettelijk verankerde onafhankelijkheid van de rekenkamer, rekening gehouden met onderzoek door andere partijen. Het stapelen van 'onderzoek op onderzoek' wordt zoveel mogelijk tegengegaan (zie hierna).

In de toelichting op de begroting 2009 van de Zuidelijke Rekenkamer is aangegeven dat de planning erop gericht is om minimaal zes onderzoeken te publiceren. Bij de inrichting van de rekenkamer zijn PS van Limburg en Noord-Brabant uitgegaan van vier jaarlijkse onderzoeken: één onderzoek voor zowel Limburg als Noord-Brabant, plus voor beide provincies één apart onderzoek.

De rekenkamer heeft deze ambitie naar boven bijgesteld. Overigens kan dit aantal in de praktijk wijzigen, afhankelijk van onder andere de omvang en doorlooptijd van de betreffende onderzoeken.

Variatie in onderzoek

De planning van de rekenkamer is erop gericht om in de bestuursperiode 2005-2011 bij de selectie van onderzoeksonderwerpen een spreiding over thema's, beleidsvelden en verschillende soorten van onderzoek aan te brengen. Bijlage 1 geeft een opsomming van eerder onderzoek (afgerond en lopend) door de rekenkamer en van de vooronderzoeken en verkenningen die zij heeft ingesteld. Aan de hand hiervan kan op termijn een overzicht samengesteld worden van deze spreiding.

Onderzoek andere partijen

Voor de selectie van de onderzoeken (voor het onderzoeksprogramma 2009) heeft de rekenkamer in kaart gebracht welke onderzoeken door andere partijen worden uitgevoerd of zijn voorzien voor 2009. De rekenkamer wil daarmee voorkomen dat onnodig dubbel onderzoek plaatsvindt. Overigens behoudt de rekenkamer zich het recht voor om, indien zij dat wenselijk acht, alsnog een onderzoek in te stellen op een van die terreinen. De rekenkamer zal steeds een afweging maken op basis van de eigen wettelijke verantwoordelijkheid en een inschatting van de toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek.

Bijlage 2 besteedt in dat verband aandacht aan de volgende onderzoeken:

- het onderzoek ex artikel 217a Provinciewet;
Dit artikel schrijft voor dat Gedeputeerde Staten (GS) ook zelf onderzoek moeten doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur.
- (bijzondere aandachtspunten van) de controle door de accountant van de provincies Noord-Brabant en Limburg;
- onderzoeken door of vanwege de (concern)controller van de provincies Noord-Brabant en Limburg;
- onderzoeken door PS ingesteld.

De informatie in bijlage 2 is - noodgedwongen - een momentopname en bevat de stand van zaken per eind oktober 2008. Daar waar andere partijen al een beeld hebben van hun onderzoeksinspanningen in 2009, is de informatie opgenomen; waar die informatie (nog) niet voorhanden is, ontbreekt die uiteraard. De uiteindelijke keuze van onderzoeksonderwerpen door anderen kan leiden tot een bijstelling van het onderzoeksprogramma van de rekenkamer.

4 Onderzoeken onderzoeksprogramma 2009

4.1 Kwaliteit natuurcompensatie Limburg (doorloop uit 2008)

Aanleiding

Provincies spelen een belangrijke rol in de toepassing en uitvoering van het compensatiebeginsel. Compensatie is een belangrijk instrument ter waarborging dat bij schadelijke ingrepen in beschermde gebieden (per saldo) geen verlies aan natuurkenmerken en -waarden plaatsvindt.

Provincies dienen erop toe te zien dat het compensatiebeginsel (correct) in de ruimtelijke plannen van initiatiefnemers/gemeenten wordt opgenomen en als de ingreep daadwerkelijk wordt uitgevoerd, er op toe te zien dat de compenserende maatregelen conform het voorstel worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen provincies, als initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen waarbij schade wordt veroorzaakt aan beschermde gebieden, zelf verantwoordelijk zijn voor toepassing en uitvoering van compensatie.

In de afgelopen jaren zijn er verschillende onderzoeken verricht naar de uitvoering van het compensatiebeginsel door provincies¹, waaronder het recent verschenen onderzoek van de VROM-Inspectie *De uitvoering van het compensatiebeginsel bij ruimtelijke ingrepen in de EHS* (mei 2006) en het onderzoek van de Algemene Rekenkamer *Bescherming van natuurgebieden* (juni 2007). Het onderzoek van de VROM-Inspectie heeft betrekking op de provincies Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Deze provincies zijn ook betrokken in het onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Momenteel onderzoekt de VROM-Inspectie de uitvoering van het compensatiebeginsel bij ruimtelijke ingrepen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de overige provincies.

Het onderzoek van de VROM-Inspectie gaat zowel in op de planologische verankering als de daadwerkelijke uitvoering. Daarnaast is op hoofdlijnen gekeken naar de doorwerking van het compensatiebeginsel in streekplannen en provinciale beleidsregels. De kwaliteit van de uitgevoerde compensaties en het beheer daarvan zijn niet in het onderzoek meegenomen. Ook de Algemene Rekenkamer heeft hier niet expliciet naar gekeken, maar merkt hierover in haar rapport op dat de onderzochte provincies de compensatieplannen alleen op omvang toetsen en niet op kwaliteit en/of ruimtelijke samenhang. Naar aanleiding hiervan en gezien het feit dat kwaliteit bij de uitvoering van compensatie bij alle regimes een belangrijke factor is, acht de Zuidelijke Rekenkamer een onderzoek naar dit aspect van belang.

¹ *Natuurcompensatie, hoe werkt het in de praktijk*, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen 2003; *Rendeert Natuurcompensatie?* LEI, 2005.

Wat willen we bereiken?

Met het onderzoek stelt de rekenkamer zich ten doel om inzicht te verschaffen in de mate van behoud van natuurkwaliteit bij ruimtelijke ingrepen in (beschermde) natuur- en bosgebieden in de provincie Limburg.

Het onderzoek van de rekenkamer richt zich op de volgende hoofdvraag:
In hoeverre slaagt de provincie Limburg erin te waarborgen dat bij ruimtelijke ingrepen in natuurgebieden op een juiste wijze uitvoering wordt gegeven aan de compensatie-eis, dat per saldo geen netto verlies aan waarden optreedt voor wat betreft kwaliteit?

Deze hoofdvraag is nader uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

- Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden van de provincie met betrekking tot compensatie?
- Hoe definieert de provincie Limburg het begrip kwaliteit en op welke manier geeft ze invulling aan de kwaliteitseis?
- In hoeverre en op welke manier toetst ze compensatieplannen aan de kwaliteitseis?
- In hoeverre en op welke manier toetst ze of de uitgevoerde compensatie en het beheer daarvan in de praktijk voldoet aan de vereiste kwaliteit?
- In hoeverre en op welke manier neemt ze, indien de uitvoering van de compensatie en het beheer daarvan achterblijft bij de vereiste kwaliteit, maatregelen?
- Op welke manier wordt de informatie-uitwisseling tussen GS en PS over compensatie vormgegeven?

Wat gaan we daarvoor doen?

In de zomer van 2008 is de startnotitie opgeleverd, vastgesteld en aangeboden aan de provincie Limburg. In het najaar van 2008 is het normenkader verder ingevuld en na bespreking met de provincie vastgesteld. Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zal een documentstudie, dossieronderzoek, praktijkonderzoek (casussen) worden uitgevoerd en interviews worden gehouden.

Het verzamelde feitenmateriaal zal in een concept rapport van bevindingen worden verwerkt. Dit zal worden voorgelegd voor ambtelijk hoor en wederhoor.

Na het verkrijgen van het ambtelijk commentaar wordt het conceptrapport opgesteld waarin naast bevindingen ook conclusies en aanbevelingen staan verwoord. Dit zal worden voorgelegd voor bestuurlijk hoor en wederhoor.

Publicatie is voorzien in september 2009.²

Wat mag dat kosten?

² Dit wijkt af van de startnotitie in verband met een latere start van het onderzoek door het honoreren van twee verzoeken voor extra onderzoek in 2008.

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 480. Bij een all-in tarief voor de rekenkamer van € 134 per uur correspondeert dit met een bedrag van (afgerond) € 64.000.

4.2 Kwaliteit natuurcompensatie Noord-Brabant (doorloop uit 2008)

Voor de provincie Noord-Brabant wordt eenzelfde onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de natuurcompensatie als voor Limburg: zie § 4.1. Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt eveneens geraamd op 480, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 64.000.

Stand van zaken van beide onderzoeken naar de kwaliteit van de natuurcompensatie per 1 december 2008. Het onderzoek is bij beide provincies in juli 2008 aangekondigd. In september 2008 heeft de rekenkamer het normenkader vastgesteld en vervolgens in oktober met de beide provincies besproken. Er zijn werkafspraken gemaakt voor het dossieronderzoek.

4.3 Onderbesteding in de provincie Limburg; deelonderzoek bij de Jaarstukken 2008

Aanleiding

Een begrotingscyclus (van jaar t) begint met de begroting (in jaar t-1) en sluit af met de verantwoording over de begrotingsuitvoering in de jaarstukken (in jaar t+1). In de begroting dienen Gedeputeerde Staten (GS) antwoord te geven op de vragen: wat wil de provincie bereiken, wat gaat ze daarvoor doen en wat mag dat kosten. In de jaarrekening en het jaarverslag leggen GS jaarlijks verantwoording af over het door hen gevoerde bestuur en beleid zoals verwoord in de begroting.

Het beoordelen en vaststellen van de begrotingen en jaarstukken vormen voor Provinciale Staten (PS) belangrijke instrumenten bij het uitoefenen van hun kaderstellende en controlerende taak. Met het vaststellen van de begroting bepalen PS bijvoorbeeld waaraan het geld van de provincie in dat specifieke jaar dient te worden besteed en machtigen zij GS tot het doen van uitgaven tot een bepaald bedrag voor deze activiteiten (allocatie- en autorisatiefunctie van PS).

Met het oog op hun kaderstellende en controlerende taak en daarbij horende (bij)sturende rol, is het vervolgens voor PS van belang om (gedurende het jaar) de uitgaven te kunnen volgen. GS informeren PS gedurende een begrotingscyclus via meerdere rapportages, waarin onder andere wordt ingegaan op afwijkingen in de uitgaven ten opzichte van wat was begroot. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn daarbij de sluitstukken. Zij stellen PS bijvoorbeeld in staat na te gaan of de provincie het afgelopen jaar de prestaties heeft geleverd zoals aangekondigd in de begroting en of dit ook binnen het daarvoor beschikbare budget is gebeurd. Wanneer er sprake is van onderbesteding betekent dit dat er aan het eind van het jaar minder geld is uitgegeven dan begroot. Om goed te kunnen (bij)sturen is het

voor PS van belang om tijdig op de hoogte te zijn van (verwachte) onderbesteding en te weten waarom daarvan sprake is (zal zijn). Het geld kan dan, indien mogelijk, nog besteed worden aan andere activiteiten die PS nuttig achten.³

In dit kader acht de rekenkamer een onderzoek naar het onderwerp 'onderbesteding' van belang. Door het onderzoek bij de jaarstukken 2008 te publiceren, hebben PS de mogelijkheid om de bevindingen, conclusies en aanbevelingen te gebruiken bij het (bij)sturen van de lopende begroting 2009 en het vaststellen van de begroting 2010. Rakend aan het onderwerp onderbesteding constateerde de rekenkamer in haar onderzoek naar de jaarstukken 2007 van de provincie Limburg dat in deze jaarstukken veelal niet wordt ingegaan op oorzaken en/of gevolgen van de financiële afwijkingen ten opzichte van de (wijziging) begroting.

In mei 2008 publiceerde de Zuidelijke Rekenkamer het *Rapport bij de jaarstukken 2007 provincie Limburg*. De algemene conclusie luidde: "De kwaliteit van de verantwoordingsinformatie in de jaarstukken 2007 maakt het voor Provinciale Staten niet mogelijk om ten volle hun controlerende taak uit te kunnen voeren". GS stelden, in vervolg op het onderzoek, in de zomer van 2008 de werkgroep *Smartheid begroting* in. De werkgroep omschrijft haar doel als "het aanbrengen van een kwalitatieve verbetering in het product begroting zodat deze als stuurinstrument PS beter in staat stellen om vooraf haar kaderstellende taak en achteraf haar controlerende taak middels de jaarstukken uit te kunnen oefenen".⁴ In hun reactie op het rapport van de rekenkamer hebben GS en vervolgens ook PS van Limburg de rekenkamer uitgenodigd de kwaliteit van de begroting 2008 te onderzoeken. Dit met het doel om GS handvatten te bieden bij het opstellen van de begroting 2009 en PS bij de behandeling van deze begroting. De rekenkamer heeft aan de verzoeken van GS en PS gehoor gegeven en publiceerde in oktober 2008 het rapport *Aandachtspunten wijziging programmabegroting 2008 provincie Limburg*. De rekenkamer concludeerde onder andere dat er in de begroting aandachts- en verbeterpunten aan te wijzen zijn die van belang zijn voor de autoriserende en controlerende taak van PS, en die GS en PS kunnen aanwenden bij het respectievelijk opstellen, behandelen en vaststellen van de begroting 2009 en verder. Tijdens de uitvoering van het onderzoek heeft de rekenkamer haar tussenresultaten ambtelijk besproken, zodat deze door de provincie konden worden meegenomen bij het opstellen van de programmabegroting 2009. In de inleiding van de programmabegroting 2009 wordt gesteld: "Voor u ligt de begroting 2009. Passend binnen onze al eerder ingezette verbetering en gebruikmakend van de adviezen van de Zuidelijke Rekenkamer, geeft deze

³ Dit is inclusief het toevoegen aan reserves. In 2007 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar reserves en voorzieningen in de provincie Limburg. De resultaten van dit onderzoek publiceerde ze in oktober 2007 in het rapport *Reserves en voorzieningen provincie Limburg*.

⁴ Provincie Limburg, *Verslag 1^e bijeenkomst werkgroep "smartheid begroting" d.d. 4-7-2008*, 8 juli 2008.

begroting scherp, transparant en meetbaar aan, welke stappen in 2009 gezet moeten worden, om de ambities van ons coalitieakkoord te realiseren." Eind oktober 2008 geeft de werkgroep aan dat ze van mening is dat met de begroting 2009 een duidelijke verbetering heeft plaatsgevonden in het product programmabegroting, maar dat ze tevens constateert dat er nog verdere verbeteringen mogelijk zijn. Daarbij geeft ze aan dat ze bij het verbeterproces als uitgangspunt hanteert dat de door PS en GS gewenste kwaliteitsslag in de begroting 2010 gerealiseerd is.⁵

De rekenkamer blijft de komende jaren het proces en de ontwikkeling van de begrotingen en jaarverslagen volgen. Dit betekent niet dat zij jaarlijks onderzoek zal uitvoeren naar de kwaliteit van de begroting en/of het jaarverslag. Naar haar oordeel heeft dat weinig toegevoegde waarde, omdat de organisatie tijd nodig heeft om tot verbeteringen te komen en deze door te voeren. Een onderzoek naar een inhoudelijk deelonderwerp van de jaarstukken, zoals onderbesteding acht de rekenkamer in deze fase echter met het oog op de kaderstellende en controlerende taak met bijbehorende (bij)sturende rol van PS wel van belang.

Wat willen we bereiken?

Met het onderzoek stelt de rekenkamer zich ten doel inzicht te geven in de omvang van onderbesteding in meerjarig perspectief en de kwaliteit van de informatievoorziening over het onderwerp aan PS. Ze wil daarmee aan PS handreikingen bieden ter ondersteuning van hun controlerende taak en (bij)sturende rol op het punt van onderbesteding en, indien van toepassing, een bijdrage leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van de informatievoorziening over onderbesteding aan PS.

Het onderzoek richt zich op de volgende drie hoofdvragen die nader zijn uitgewerkt in een aantal onderzoeksvragen:

1. In hoeverre was er sprake van onderbesteding in de periode 2004 tot en met 2008?
 - Zijn er binnen de provincie actuele en heldere richtlijnen en criteria met betrekking tot onderbesteding?
 - Wat is de omvang en aard van de onderbesteding in de onderzoeksperiode?
 - Wat zijn de oorzaken van onderbesteding?

2. Op welke wijze kan en wordt onderbesteding (niet zijnde het gevolg van efficiëntiewinst) beperkt?

⁵ Provincie Limburg, *Terugkoppeling werkgroep "smartheid begroting"*, brief voorzitter werkgroep "Smartheid begroting" aan PS en het college van GS d.d. 31 oktober 2008.

- Met welk instrumentarium kan onderbesteding, zoals hierboven omschreven, worden beperkt?
 - Welke acties ondernemen GS om een dergelijke onderbesteding te beperken?
3. Is de kwaliteit van de informatievoorziening aan PS toereikend voor hun controlerende rol?
- Op welke wijze en op welke momenten worden PS geïnformeerd over de mate van onderbesteding en oorzaken?
 - Is deze informatievoorziening toereikend voor de controlerende rol van PS?

Wat gaan we daarvoor doen?

Eind 2008 wordt een startnotitie opgeleverd waarin de aanleiding, doelstelling, onderzoeksvragen, aanpak en planning worden beschreven. Deze wordt vervolgens vastgesteld en aangeboden aan en toegelicht bij de provincie.

Het onderzoek start in januari 2009 en publicatie is voorzien in het voorjaar van 2009 vóór de behandeling van de jaarstukken in de statencommissies en PS. Door het zeer korte tijdpad tussen het beschikbaar komen van de (concept)jaarstukken 2008 en de publicatie kan het noodzakelijk zijn om ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor te combineren.

Wat mag dat kosten?

Het aantal benodigde uren voor het onderzoek voor 2009 wordt voorlopig geraamd op 260, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 35.000.

4.4 Onderbesteding in de provincie Noord-Brabant; deelonderzoek bij de Jaarstukken 2008

Aanleiding, wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

De aanleiding voor dit onderzoek, wat we ermee willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen zijn nagenoeg hetzelfde als voor de provincie Limburg. Zie daarvoor de voorgaande paragraaf. Er zijn echter enkele verschillen.

Ten eerste achtten PS van de provincie Noord-Brabant eind 2007 een verbeterslag in de P&C-cyclus wenselijk en hebben vervolgens de werkgroep *Verbetering Begroting* ingesteld. In april 2008 publiceerde de Zuidelijke Rekenkamer het *Rapport bij de jaarstukken 2007 provincie Noord-Brabant*.

De algemene conclusie luidde: “De kwaliteit van de verantwoordingsinformatie in de jaarstukken 2007 maakt het voor Provinciale Staten nog niet mogelijk om hun controlerende taak ten volle uit te kunnen voeren”.

Rakend aan het onderwerp onderbesteding constateerde de rekenkamer in dit onderzoek dat er bij realisatie overwegend sprake is van onderschrijdingen ten opzichte van de begroting na wijziging (onderbesteding).

De rekenkamer constateerde ook dat in de jaarstukken 2007 niet of ten dele wordt ingegaan op oorzaken en gevolgen van over- en/of onderschrijding van de begrote budgetten (in relatie tot onder andere de gerealiseerde of toekomstig beoogde prestaties en doelen). Verder constateerde ze dat uit de toelichtingen waar wel inzicht wordt gegeven in de oorzaken van begrotingsafwijkingen blijkt dat de onderschrijdingen samenhangen met bijvoorbeeld:

- het doorschuiven van prestaties naar een volgende periode;
- (abusievelijk) niet geraamde baten of lasten;
- correcties in de presentatie van cijfers ten opzichte van de begroting die in de jaarverslaggeving moeten worden aangebracht in verband met het moment van verantwoorden van baten en lasten en om te voldoen aan het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*;
- exogene factoren;
- vrijval van balansposten bij afrekening subsidies oude jaren.

In de zomer van 2008 verscheen één van de eerste producten van de werkgroep *Verbetering Begroting*, een te hanteren format voor de begroting waarmee de kwaliteit van de begroting moet worden verbeterd. Deze is als eerste toegepast op de begroting 2009.⁶

Een tweede verschil is dat de provincie Noord-Brabant op 11 april 2008 het rapport *Trendanalyse financiële uitputting begroting* publiceerde. In dit rapport wordt voor de periode 2005 tot en met 2007 inzicht gegeven in de mate van onder- en overbesteding en voor de periode 01-01-2004 - 01-01-2008 in de verschillen tussen begrote en gerealiseerde reserves en voorzieningen. Daarnaast worden oorzaken gegeven die leiden tot onderuitputting en aanbevelingen gedaan om stelselmatige onderbesteding in de toekomst terug te dringen. De rekenkamer zal, voor zover mogelijk, in haar onderzoek aansluiten bij deze rapportage.

Wat mag dat kosten?

Het aantal benodigde uren voor het onderzoek voor 2009 wordt voorlopig geraamd op 260, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 35.000.

4.5 Risicokaart Limburg

Aanleiding

In het vooronderzoek naar de Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding (WKR)⁷ had de rekenkamer ook het onderwerp ontwikkeling en beheer van de risicokaart al in overweging genomen. De risicokaart heeft als functie de verschillende actoren in het algemeen en de burger in het bijzonder, te informeren over risico's in hun

⁶ Provincie Noord-Brabant, *Werkgroep Verbetering Begroting; tussenstand per juli 2008*, Commissiestuk BM-0668, RM-1309, EMG-0848, ZWC-0694, RC-0119, 31 juli 2008.

⁷ Zie voor het uiteindelijke rapport: Zuidelijke Rekenkamer, *Vorbereiding op orde - Taken en verantwoordelijkheden van de provincie Limburg in het kader van de Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding; 6 februari 2007*.

directe omgeving. Hoewel ook toen al als relevant aangemerkt, moest de rekenkamer de risicokaart bij het WKR-onderzoek buiten beschouwing laten. De reden was dat de risicokaart pas per 1 januari 2007 openbaar diende te zijn voor de burger en het onderzoek WKR eind 2006 werd uitgevoerd.

Inmiddels is de risicokaart bijna twee jaar in de lucht en dient zich een aantal vragen aan: Is de kaart nu echt op orde? Zit alle informatie er in? Wordt de informatie actueel gehouden? Wordt er gebruik van gemaakt? Door wie? Wat vinden de gebruikers ervan? Wat zijn de kosten verbonden aan de risicokaart? Wordt het doel bereikt dat men ermee voor ogen had?

Wat willen we bereiken?

Er is op dit moment nog geen startnotitie voorhanden, zodat de doelstelling en dergelijke van het onderzoek nog niet zijn vastgelegd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zie hiervoor.

Wat mag dat kosten?

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt voorlopig geraamd op 260, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 35.000.

4.6 Risicokaart Noord-Brabant

Zie § 4.5.

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt voorlopig geraamd op 260, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 35.000.

4.7 Vooronderzoek Economisch beleid

Aanleiding

De rekenkamer wil, zoals hiervoor reeds aangegeven, in de bestuursperiode 2005-2011 bij de selectie van onderzoeksonderwerpen een spreiding over de beleidsvelden en de verschillende soorten onderzoek aanbrenge. Ze heeft nog geen onderzoek op het terrein van het economisch beleid van de beide provincies uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

Via het vooronderzoek wil de rekenkamer inzicht verkrijgen in de onderwerpen op het terrein van het economisch beleid, waarop onderzoek van de rekenkamer een toegevoegd waarde heeft en gewenst is.

Op basis hiervan zal de rekenkamer een keuze maken voor een eventueel onderzoek.

Wat gaan we daarvoor doen?

Via documentstudies en indien nodig interviews en dossieronderzoek wordt het economisch beleid van beide provincies in kaart gebracht: de rollen en verantwoordelijkheden van de provincies en overige betrokken actoren, hun instrumentarium en de relevante geldstromen. Op basis van deze informatie worden de opties voor en toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek bepaald. De bevindingen en conclusies worden vastgelegd in een interne onderzoeksnotitie.

Wat mag dat kosten?

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 320, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 43.000.

4.8 Nader te benoemen onderzoek Economisch beleid Limburg

Afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek op het terrein van het economisch beleid (zie § 4.7), zal in de tweede helft van 2009 een nader te benoemen onderzoek op het terrein van economie worden ingesteld. Op dit moment is er dus nog geen startnotitie voorhanden, zodat de doelstelling en dergelijke van het onderzoek nog niet zijn vastgelegd. Het onderzoek zal doorlopen in 2010.

Wat mag dat kosten?

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt voorlopig geraamd op 240, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 32.000.

4.9 Nader te benoemen onderzoek Economisch beleid Noord-Brabant

Zie § 4.8.

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt voorlopig geraamd op 240, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 32.000.

4.10 Vooronderzoek op het terrein van Cultuur/Sociaal beleid

Aanleiding

De rekenkamer wil, zoals hiervoor reeds aangegeven, in de bestuursperiode 2005-2011 bij de selectie van onderzoeksonderwerpen een spreiding over de beleidsvelden en de verschillende soorten onderzoek aan te brengen. Ze heeft nog geen onderzoek op het terrein van cultuur/sociaal beleid uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

Via het vooronderzoek wil de rekenkamer inzicht verkrijgen in de onderwerpen op het terrein van cultuur/sociaal beleid waarop onderzoek van de rekenkamer

gewenst is en toegevoegd waarde heeft. Op basis hiervan zal de rekenkamer een keuze maken voor een eventueel onderzoek.

Wat gaan we daarvoor doen?

Via documentstudies en indien nodig interviews en dossieronderzoek wordt het cultuur/sociaal beleid voor beide provincies in kaart gebracht: de rollen en verantwoordelijkheden van de provincies en overige betrokken actoren, hun instrumentarium en de relevante geldstromen. Op basis van deze informatie worden de opties voor en toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek bepaald. De bevindingen en conclusies worden vastgelegd in een interne onderzoeksnotitie.

Wat mag dat kosten?

Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 320, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 43.000.

4.11 Grondbeleid Noord-Brabant (doorloop uit 2008)

Aanleiding

Eind 2000 is het IPO-rapport 'Rolbepaling provinciaal grondbeleid' verschenen. Het rapport schetst mogelijkheden voor de provincies om hun rol ten aanzien van grondbeleid in te vullen. Ook de rijksoverheid publiceerde in 2000 een nota over het grondbeleid. De nota geeft uitgangspunten, die nader moeten worden uitgewerkt. Naar aanleiding van deze documenten heeft de provincie Noord-Brabant het onderwerp verder opgepakt, beginnend met de publicatie van de GS-notitie '*Grondbeleid - passend en gepast vooruit*'.

In haar onderzoeksprogramma 2008 kondigde de rekenkamer een onderzoek aan naar het grondbeleid van de provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van de doorloop van andere onderzoeken zou de rekenkamer dit onderwerp eind 2008 dan wel begin 2009 ter hand nemen.

In de loop van 2008 heeft de rekenkamer twee verzoeken voor het instellen van extra onderzoek gehonoreerd, bovenop de voor 2008 geplande onderzoeken. Het betrof het verzoek van GS en PS van Limburg voor een onderzoek naar de (wijziging) begroting 2008 en een verzoek van de directie Economie en Mobiliteit van de provincie Noord-Brabant voor een beoordeling (quickscan) van de Evaluatie Informatieve Weg (zie bijlage 1).

Door deze extra werkzaamheden heeft de rekenkamer geen begin gemaakt met het onderzoek naar het grondbeleid. Wel is de rekenkamer in september 2008 een vooronderzoek naar dit onderwerp gestart. Afhankelijk van de uitkomst hiervan zal in 2009 mogelijk het definitieve onderzoek worden ingepland. Begin december 2008 was nog niet bekend of de rekenkamer daadwerkelijk een onderzoek naar het grondbeleid van de provincie Noord-Brabant zal instellen en dus ook niet wat zij met een eventueel onderzoek wil bereiken, wat ze daarvoor gaat doen en wat het mag kosten.

Stand van zaken per 1 december 2008

Het vooronderzoek wordt in december 2008 afgerond. Indien wordt besloten tot onderzoek in 2009, is hiervoor een voorlopige raming van 360 onderzoeksuren opgenomen. Dit correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 48.000.

4.12 Onderzoekswerkzaamheden met een continu karakter

1. **Verslag van werkzaamheden**
In het verslag geeft de rekenkamer onder meer de stand van zaken weer met betrekking tot de doorwerking van eerdere rekenkamerrapporten. Daartoe worden de informatie-uitwisseling tussen GS en PS en de besluitvorming door PS bestudeerd, alsook eventuele maatregelen binnen de provinciale organisatie naar aanleiding van de uitkomsten van rekenkameronderzoek.
Het aantal daarvoor benodigde onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 120, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 16.000.
2. **Nazorg onderzoeken**
Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 100, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 13.000.
3. **Startnotities**
Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 360, hetgeen correspondeert met een bedrag van (afgerond) € 48.000.
4. **Onderzoeksprogramma 2010**
Eind 2009 stelt de rekenkamer het onderzoeksprogramma 2010 vast. Het aantal onderzoeksuren voor 2009 wordt geraamd op 100 (Dit is exclusief de daarvoor te verrichten monitoring).

De ramingen, zoals opgenomen in de paragrafen 4.1 tot en met 4.12, bedragen in totaal 4.160 van de beschikbare 4.597 directe onderzoeksuren van de rekenkamer. Dit komt overeen met 90% van de onderzoekscapaciteit. De resterende 10 % blijft gereserveerd voor onder andere actuele vragen en verzoeken.

4.13 Besluitvormingsstructuur ontslagvergoedingen provincie Limburg

Op 5 november 2008 ontving de rekenkamer een schriftelijk verzoek van de secretaris van de provincie Limburg om een onderzoek in te stellen naar de besluitvormingsstructuur ontslagvergoedingen. Het verzoek werd ingegeven door het eerder door de rekenkamer gepubliceerde onderzoeksrapport 'Loon naar werken' (december 2007), dat de uitkomsten bevat van haar onderzoek naar

ontslagregelingen in de provincie Noord-Brabant. De provincie Limburg heeft de rekenkamer een expertoordeel gevraagd over de vraag “in hoeverre binnen de provincie zodanige waarborgen zijn geschapen dat mogelijke toekomstige ontslagvergoedingen op een consistente, transparante en eenduidige manier worden toegekend”. De provincie geeft aan daarbij te denken aan heldere kaders, duidelijke besluitvormingsprocedures en -bevoegdheden, het waarborgen van de privacy en de manier waarop publieke verantwoording kan worden afgelegd. De rekenkamer heeft het verzoek ter sondering voorgelegd aan de leden van de Programmaraad en mede naar aanleiding daarvan besloten het verzoek te honoreren. Op 24 november 2008 heeft de rekenkamer de provincie hierover geïnformeerd. Over de specifieke probleemstelling van het onderzoek, de onderzoeksplanning en de financiering van het onderzoek vindt nader overleg met de provincie plaats. Gelet op het tijdstip van het verzoek, heeft de rekenkamer de doorwerking van het onderzoek nog niet kunnen meenemen in de totale planning van werkzaamheden voor 2009.

Bijlage 1 Eerdere onderzoeken en werkzaamheden Zuidelijke Rekenkamer

Publicaties

1. Quickscan jaarverslag 2004 Limburg
mei 2005
2. Verslag van werkzaamheden Zuidelijke Rekenkamer 2005
 - * Brabantse herstructureringsmaatschappij bedrijventerreinen
 - * Artikel 217 a Provinciewet*maart 2006*
3. Beleidsevaluatie Limburg
juli 2006
4. Beleidsevaluatie Noord-Brabant
september 2006
5. Apparaatskosten Noord-Brabant
november 2006
6. Apparaatskosten Limburg
november 2006
7. Limburgse Huizen
januari 2007
8. Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding Noord-Brabant
februari 2007
9. Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding Limburg
februari 2007
10. Verslag van werkzaamheden Zuidelijke Rekenkamer 2006
 - * Follow-up rekenkameronderzoek*maart 2007*
11. Serviceloket Limburg
april 2007
12. Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Noord-Brabant
juni 2007

13. Reserves en voorzieningen Noord-Brabant
oktober 2007
14. Reserves en voorzieningen Limburg
oktober 2007
15. Binnen - en Buitenring Parkstad Limburg
november 2007
16. Ontslagregelingen Noord-Brabant
december 2007
17. Verslag van werkzaamheden 2007
maart 2008
18. Watertoets Limburg
maart 2008
19. Rapport bij de jaarstukken 2007 Noord-Brabant
april 2008
20. Rapport bij de jaarstukken 2007 Limburg
mei 2008
21. Watertoets Noord-Brabant
mei 2008
22. Bestuurlijke brief Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel
inzake Watertoets
juli 2008
23. Wijziging programmabegroting 2008 Limburg
oktober 2008
24. Quickscan Evaluatie Informatieve Weg Noord-Brabant
november 2008

Lopend onderzoek per 1 november 2008

- * Communicatie provincie Noord-Brabant
- * Kwaliteit natuurcompensatie Noord-Brabant
- * Kwaliteit natuurcompensatie Limburg
- * Vooronderzoek Grondbeleid Noord-Brabant

Bijlage 2 Onderzoek door de provincies zelf

1 Noord-Brabant

1.1 Onderzoek ex artikel 217a Provinciewet

Onderzoeksplan 2008

- * Evaluatie grondverwerving Ecologische Hoofdstructuur
- * Evaluatie van 2 jaar provinciaal armoedebeleid in het bredere kader van sociaal beleid
- * Midterm review ISV-2 programmagemeenten
- * Nulmeting programmalijnen bestuursakkoord Vertrouwen in Brabant 2007-2011

Aanvulling op onderzoeksplan 2008

- * Evaluatie(systematiek) en monitor programma Dynamisch Verkeersmanagement (DVM) Noord-Brabant

Onderzoeksplan 2009

- * Tussenevaluatie uitwerking Bestuursakkoord 'Vertrouwen in Brabant'
- * Risicomanagement (naar aanleiding van de uitkomsten van de interimcontrole 2007)

1.2 Commissie Beleidsvaluatie

Onderzoeksplan 2008:

- * Subsidiebeleid van de provincie
- * Herstructurering bedrijventerreinen

Onderzoeksplan 2009

In haar vergadering van 30 oktober 2008 heeft de commissie een besluit genomen over haar onderzoeksprogramma voor 2009.

Er zijn twee onderzoeken geselecteerd:

- * *Reconstructiebeleid*

Het onderzoek is een procesevaluatie. Centraal staat de vraag in hoeverre het reconstructieproces goed is ingericht en of de ingezette instrumenten effectief genoeg zijn om de reconstructiedoelstellingen te bereiken. Hierbij worden zowel de oorspronkelijke als de gewijzigde doelstellingen betrokken. Zijn de gewenste resultaten / effecten van de reconstructie nog in lijn met het proces, gezien de veranderingen in scope, instrumenten en partners?

- * *Jeugdzorg*

Het onderzoek richt zich op de vraag, hoe effectief de inzet van instrumenten (capaciteit, middelen) door de provincie is.

In hoeverre zijn de provincie, Bureau Jeugdzorg en de overige zorgaanbieders voldoende toegerust om uitvoering te geven aan de Wet op de jeugdzorg? Wat is daarbij de toegevoegde waarde van de provincie?

2 *Limburg*

2.1 **Onderzoek ex artikel 217a Provinciewet**

Onderzoeksplan 2008:

- * ICT-uitgaven
- * Procesbeschrijvingen
- * Werking van de Adviescommissie Bezwaarschriften Provincie Limburg
- * Investeringsgeldend landelijk gebied

Onderzoeksplan 2009

In oktober 2008 is nog geen definitief besluit genomen over de onderzoeken die in 2009 zullen worden uitgevoerd. Wel heeft de Unit Control een shortlist opgesteld waaruit eind 2008 een keuze zal worden gemaakt. Naar verwachting worden 5 à 6 onderzoeken daadwerkelijk uitgevoerd.

De shortlist bevat de volgende onderwerpen:

- * Kunstbeleid
- * Versnellingsagenda
- * Kwaliteit wegenonderhoud
- * Luchtkwaliteitsbeleid
- * Voorbereiding Floriade 2013
- * Kwaliteit internationale oriëntatie
- * Risico's met betrekking tot gesubsidieerde instellingen
- * Inkoopbeleid
- * Startersprogramma

2.2 **Accountantscontrole**

Provinciale Staten kunnen gebruik maken van de mogelijkheid om bij de controle door de accountant specifieke speerpunten aan te wijzen. Deze speerpunten krijgen dan extra aandacht in de controle. Over de bevindingen wordt apart gerapporteerd.

Door de controlecommissie van PS is in dat verband aan de accountant gevraagd om bij de controle van de jaarrekening 2008 extra aandacht te besteden aan de implementatie van het door PS op 30 mei 2008 vastgestelde beleidskader reserves en Voorzieningen 2008. De vraag van de controlecommissie is mede ingegeven door de aanbevelingen die de

Zuidelijke Rekenkamer in 2007 formuleerde in haar rapport naar de reserves en voorzieningen van de provincie Limburg.⁸

2.3 Onderzoek controller

De Unit Control overweegt in 2009 een onderzoek in te stellen naar de coördinatie binnen de provinciale organisatie tussen werkzaamheden die enerzijds in de lijn en anderzijds via de programma's worden uitgevoerd.

⁸ Zie: Zuidelijke Rekenkamer, *Reserves en Voorzieningen provincie Limburg*, 16 oktober 2007